

Luther over vrijheid

Introductie

In het leven en het werk van Martin Luther (1483-1546) speelt het thema *vrijheid* een belangrijke rol. Luther heeft ervaren en vervolgens beschreven dat je als christen een vrij mens bent, bijvoorbeeld in zijn boekje *Von der Freiheit eines Christenmenschen* (De vrijheid van een christen), 1520. Luther vat in dit werkje de vrijheid zo samen:

- Een christen is een vrij heer over alle dingen en niemands onderdaan.
- Een christen is een dienstbare knecht van alle dingen en ieders onderdaan.

Voor Luther liggen vrijheid, christelijk leven, christen-zijn en geloof heel dicht bij elkaar. In termen van vandaag zou je misschien kunnen zeggen, dat vrij-zijn volgens Luther bij de identiteit van een christen hoort. Dat is ook wat dit document wil zeggen: als gelovige ben je een vrij mens en mag je als vrij mens leven.

In dit document vind je een aantal werkvormen om met het thema (christelijke) vrijheid aan de slag te gaan. Het gaat daarbij niet om uitgewerkte lessen of om een lessenserie. De werkvormen zijn bestemd voor verschillende leeftijdsgroepen binnen een christelijke doelgroep op bijvoorbeeld scholen en in kerken (clubs, bijbelstudiegroep, catechese etc.). Uitgangspunt daarbij is, dat wat Luther vertelde na 500 jaar nog steeds van belang is voor gelovigen die vandaag leven.

Meer informatie

Christa Boerke, 'De vrijheid van een christen', in *Luther Verzameld*, Kok, 2016. De vertalingen van de teksten van Luther in dit document zijn die van drs. Christa Boerke.

Lees [hier](#) een wat oudere Nederlandse vertaling van het boekje van Luther *Von der Freiheit eines Christenmenschen* (1520).

Karla Apperloo-Boersma

Refo500

www.refo500.nl

Maart 2016

1. Vrijheid in popmuziek

Doel

Activeren van voorkennis: wat weet je over vrijheid en hoe denk jij daarover?

Tijd

De benodigde tijd is afhankelijk van het aantal songs dat je wilt beluisteren. Als je er een uitkiest, ca. 20 minuten.

Benodigheden

Afspelapparatuur of internet.

Beschrijving

Zoek op internet hoe het thema vrijheid/freedom bezongen wordt en luister naar een song. Een paar voorbeelden:

- *Laat me vrij*: <https://www.youtube.com/watch?v=L5YkHkSjy0U> (Jannes)
- *Laat me vrij*: <https://www.youtube.com/watch?v=jn4aqKVVWq1w> (Andre Hazes)
- *Laat me vrij*: <https://www.youtube.com/watch?v=cxAwPlimbxl> (Xink)
- *Broken Freedom*: <http://www.metrolyrics.com/broken-freedom-song-lyrics-kristofferson.html> en <https://www.youtube.com/watch?v=2JTXyHTNPT4> (Kris Kristofferson)
- *Vrij*: <https://www.youtube.com/watch?v=1K8GuBQMqOU> (Nick & Simon)

Luister naar een of meer van de songs en bespreek met elkaar:

- Wat zegt dit lied over vrijheid?
- Wat vind je hiervan?
- Wat is voor jou vrijheid?

2. Filmpje 'Luther over vrijheid'

Doel

Eerste kennismaking met Luthers opvatting over vrijheid.

Inleven in Luthers gevoel van gevangen zitten in een bepaalde opvatting over God (= godsbeeld).

Nagaan of er in je eigen leven ook tralies zitten/zaten tussen jou en God.

Tijd

15-20 minuten.

Benodigheden

Internet.

Beschrijving

Bekijk op Youtube het filmpje '[Luther over vrijheid](#)' en bespreek met elkaar de volgende vragen:

- Hoe zou Luther zich gevoeld hebben voordat hij inzag wat christelijke vrijheid is?
- Herken je Luthers probleem, dat er tralies kunnen zitten tussen God en jou?
- Kun je daar uit je eigen leven een voorbeeld van geven? En misschien ook, hoe je daarvan bevrijd bent?

3. Twee schema's

Doel

Bijbelse gegevens over Luthers opvatting over christelijke vrijheid bestuderen.

Luthers opvatting over christelijke vrijheid visualiseren.

Persoonlijk reageren op Luthers opvatting over christelijke vrijheid.

Tijd

30 minuten.

Benodigheden

Geprint schema. Bijbel.

Beschrijving

In zijn boekje *De vrijheid van een christen* (1520) gebruikt Luther verschillende Bijbelteksten.

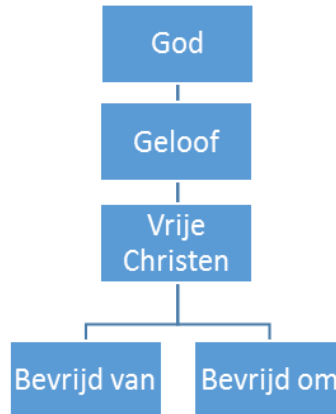
In *Schema 1* vind je er een paar.

Zoek de Bijbelteksten op, lees ze en schrijf op wat deze tekst over jou zegt.

Schema 1

Waarover	Waar	Wat zegt deze tekst over jou als christen?
Geloof	Rom. 1,17	
Geloof	Rom. 10,9-10	
Vrij	1 Kor. 9,19	
Knecht	1 Kor. 9,19	
Bevrijd van	1 Kor. 15,55-57	
Liefde	1 Kor. 13,5	
Bevrijd om	Rom. 13,8	
Bevrijd om	Rom. 14, 7	
Bevrijd om	Fil. 2,1-4	

Luthers uitleg over de vrijheid van een christen

Leg het schema uit aan de hand van de Bijbelteksten uit *Schema 1*.

Vul de onderste blokjes uit het schema aan en wissel daarna met elkaar uit:

- Waarvan ben jij bevrijd? Wat merk jij daarvan?
- Waarom ben jij bevrijd? Hoe ga jij daarmee om?

4. Zullen we ruilen? (1)

Doel

Persoonlijke verwerking van Luthers beeld van huwelijk, als voorbeeld van de 'vrolijke ruil'.

Tijd

20 minuten.

Benodigheden

Uitgeprinte tekst van het Luthercitaat (regelafstand min. 2).

Beschrijving

In het filmpje wordt verteld, dat Christus tegen jou zegt: 'Zullen we ruilen'? Martin Luther noemt dat ook wel eens de 'vrolijke ruil'. In zijn boekje *De vrijheid van een christen* gebruikt hij daarvoor het beeld van iemand die gaat trouwen (vgl. Hosea 2,18). Als mensen gaan trouwen, dan doen ze dat meestal in gemeenschap van goederen. Alles wat van de een is, wordt van de ander. Lees nu wat Luther daarover geschreven heeft.

Wie zal dan deze koninklijke bruiloft naar waarde schatten? Wie kan de rijkdom van deze heerlijke genade bevatten? Waar Christus, deze rijke en godvrezende bruidegom, dit arme, goddeloze hoertje tot vrouw neemt, haar vrijkoopt van al haar kwaad en haar siert met al zijn

zegeningen. Want nu is het onmogelijk, dat haar zonden haar te gronde richten, omdat zij op Christus gelegd zijn en in Hem verzvolgen. En zij heeft in Christus, haar bruidegom, haar gerechtigheid, waarin zij mag roemen als was het haar eigen gerechtigheid. Tegen al haar zonden, dood en hel kan zij met vertrouwen in opstand komen en zeggen: “Al heb ik gezondigd, mijn Christus, in wie ik geloof, heeft niet gezondigd en al het zijne is van mij en al het mijne is van Hem”, zoals staat in het Hooglied: “Mijn geliefde is van mij en ik ben van hem”. Dat is wat Paulus zegt in 1 Korinthiërs 15: “Gode zij dank, die ons de overwinning gegeven heeft door Jezus Christus onze Here”, de overwinning over zonde en dood, zoals hij daar aanvoert: “de prikkel des doods is de zonde, en de kracht der zonde is de wet”.

- Zet een ! bij wat je aanspreekt.
- Zet een ? bij wat je niet begrijpt.
- Zet een 😊 bij waar je blij van wordt.

Bespreek nu met elkaar wat je hebt opgeschreven. Verzamel ook de gedeelten met een 😊 en ga daar samen, persoonlijk of in groepjes van 2, de Here voor danken.

4. Zullen we ruilen? (2)

Doel

Nagaan wat Luthers boodschap over de vrolijke ruil in je eigen leven betekent.

De vrolijke ruil zichtbaar maken.

Laten zien dat de zonden die Christus op zich genomen heeft ook echt weg zijn door zijn offer.

Tijd

30 minuten.

Benodigden

Internet. Kaartjes met Bijbelteksten (zie bijlage). Vuurkorf.

Beschrijving

In het filmpje wordt verteld, dat Christus tegen jou zegt: ‘Zullen we ruilen’?

Lees nu wat Luther daarover heeft geschreven en hoe je door deze vrolijke ruil vrij kunt worden:

De zonde kan maar op twee plaatsen zijn. Of ze is bij jou, waar ze bij jou aan de nek hangt, of ze is bij Christus, het lam Gods. Als de zonde bij jou op de rug ligt, dan ben je verloren; als ze echter bij Christus is, dan ben je vrij en word je zalig. Kies nu maar wat je wilt. Dat de zonden op jou blijven, dat is volgens de wet en het recht. Maar naar de genade zijn ze op Christus, het Lam, geworpen.

WA 46, 683, 28-34, preken over Johannes 1 en 2, 1537 en 1538

Welke dingen (zonden) uit jouw leven zou je graag met Christus willen ruilen?

Schrijf die op een papiertje.

Doe alle papiertjes in een doos. Pak vervolgens een andere doos met daarin kaartjes met een of meer teksten die over de verdiensten van Christus gaan, bijvoorbeeld 2 Korinthe 5,21:

‘Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem.’ Zie bijlage 1 uit dit document. Laat iedereen er een kaartje uitpakken. Ga dan naar buiten en verbrandt in een vuurkorf de kaartjes uit de eerste doos. Het andere kaartje neemt iedereen mee naar huis.

5. Liefde

Doel

Ontdekken welke rol liefde speelt in Luthers opvatting over vrijheid.

Tijd

15 minuten.

Benodigheden

Uitgeprinte tekst.

Beschrijving

Lees het citaat van Luther aan het einde van zijn boekje over de vrijheid van een christen:

Wij concluderen derhalve, dat een christenmens niet in zichzelf leeft, maar in Christus en in zijn naaste, of hij is geen christen. Hij leeft in Christus door het geloof, in zijn naaste door de liefde. Door het geloof wordt hij boven zichzelf uit meegevoerd in God, door de liefde daalt hij weer af tot beneden zichzelf in de naaste; maar altijd blijft hij in God en in Zijn liefde, zoals Christus in Johannes 1 zegt: “Voorwaar, Ik zeg u, gij zult de hemel geopend zien en de engelen Gods opstijgen en neerdalen op de Zoon des mensen”.

Genoeg nu over de vrijheid, die, zoals je ziet, geestelijk en waarachtig is en onze harten vrij maakt van alle zonden, wetten en geboden, zoals Paulus zegt in 1 Timotheüs 1: “De wet is niet gesteld voor de rechtvaardige”. Zij gaat alle andere uiterlijke vrijheden te boven, zoals de hemel de aarde te boven gaat. Christus geve ons, haar te begrijpen en te bewaren. AMEN.

- Waar in *Schema 1* (werkvorm 3) zou jij ‘Liefde’ willen toevoegen?
- Waarom zegt Luther dat de vrijheid waar hij het over heeft alle andere vrijheden te boven gaat?

6. Ik wil als Christus voor je zijn

Doel

Luthers stelling dat jij een Christus voor een ander kunt zijn persoonlijk uitwerken.

Tijd

25 minuten.

Benodigheden

Uitgeprinte tekst.

Beschrijving

Lees het volgende citaat van Luther uit *De vrijheid van een christen*.

Wie kan dan de rijkdom en de heerlijkheid van het christelijk leven begrijpen? Een leven dat alles kan en heeft en aan niets gebrek heeft, dat zonde, dood en dodenrijk de baas is, maar tegelijk dienstbaar, toegeeflijk en nuttig voor allen; maar dat heden ten dage helaas in de gehele wereld onbekend is, niet gepredikt en niet gezocht wordt, zo zelfs dat wij onze eigen naam niet eens meer kennen, waarom wij christenen zijn en heten. Zeker heten wij zo naar Christus, die niet afwezig is maar in ons woont, dat wil zeggen: wanneer wij in Hem geloven en wederkerig voor elkaar een Christus zijn, door voor de naasten te doen wat Christus doet voor ons.

- Hoe kun jij voor een ander een Christus zijn?
- Heb je het al eens meegemaakt dat iemand anders voor jou een Christus was? Wat wil je daarover vertellen?
- Bedenk iets voor je klas of groep, om te laten zien hoe jullie samen een Christus kunnen zijn voor de mensen in je buurt of stad, voor vluchtelingen of zieke mensen etc. Zoek mensen die je daarbij kunnen helpen en ga het idee in de komende tijd uitvoeren.

Je kunt hierbij Opwekking 378 zingen: *Ik wil jou van harte dienen en als Christus voor je zijn.*
[Voorbeeld.](#)

3. Verdere verwerking

1. Wandgesprek

Hang twee vellen aan de muur, met op ieder vel een vraag:

Christelijke vrijheid, wat vind je mooi?

Christelijke vrijheid, wat vind je moeilijk?

Schrijf je antwoord/antwoorden op beide vellen op.

Schrijf als je dat wilt, ook je opmerkingen op reacties van anderen.

Neem de vellen vervolgens mee naar je groepje en bespreek met elkaar wat er opgeschreven is en wat dat voor jullie betekent.

2. Muurkrant

Maak met elkaar een muurkrant met allerlei artikelen over (christelijke) vrijheid. Laat hier ook Luther aan het woord. Hang de krant een poos in je kerk of school op.

3. Collage

Maak aan de hand van plaatjes uit bladen/tijdschriften/van internet, eigen tekeningen etc. een collage over het thema christelijke vrijheid. Betrek hierbij ook Luthers opvattingen over vrijheid en je eigen gevoelens of gedachten daarbij.

4. Interview

Bedenk vragen over christelijke vrijheid en hoe die vrijheid een rol speelt in het leven van iemand. Nodig daarom een ouder iemand uit in de klas of op je club en ga met hem of haar in gesprek over deze vragen.

5. Gebed

Bid met elkaar dit gebed van Martin Luther:

Wat ik nodig heb

Zie Heer, ik ben een leeg vat, dat het zeer nodig heeft gevuld te worden.

Mijn Heer, vul het.

Ik ben zwak in het geloof. Sterk mij.

Ik ben koud in liefde. Verwarm mij, geef mij zoveel vuur dat mijn liefde uitstroomt op mijn naaste.

Ik heb geen vast, sterk geloof.

Soms twijfel ik en kan ik u niet volkomen vertrouwen.
Ach Heer, help mij, vermeerder het geloof en het vertrouwen.

Alles wat ik heb, ligt in u besloten.
Ik ben arm, u bent rijk.
En u bent gekomen om u over de armen te erbarmen.

Ik ben een zondaar. U bent rechtvaardig.
Bij mij heet de ziekte zonde, maar in u is de volheid van gerechtigheid.

Daarom blijf ik bij u.
Aan u moet ik niet geven, van u kan ik nemen.

Amen

Bijlage: Bijbeltekstenoverzicht werkvorm 4 (2)

Bijbelteksten, behorende bij werkvorm 4. Zullen we ruilen? (2)

Toelichting

In onderstaande Bijbelteksten (HSV) lees je wat Christus aan jou als gelovige wil geven. Je kunt één tekst nemen, maar ook meerdere. Print ze uit op een mooi kaartje of maak er bijvoorbeeld en boekenlegger van, die je aan het einde van de les/avond aan de mensen meegeeft.

Teksten

Handelingen 10,43

Van Hem getuigen al de profeten dat ieder die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangen zal door Zijn Naam.

Romeinen 1,16

Want ik schaam mij niet voor het Evangelie van Christus, want het is een kracht van God tot zaligheid voor ieder die gelooft, eerst voor de Jood, en ook voor de Griek.

Romeinen 1,17

Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, zoals geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.

Matteüs 1,21

en zij zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

Hebreeëen 7 25

Daarom kan Hij ook volkomen zalig maken wie door Hem tot God gaan, omdat Hij altijd leeft om voor hen te pleiten.

1 Johannes 5,20

Maar wij weten dat de Zoon van God gekomen is en ons het verstand heeft gegeven om de Waarachtige te mogen kennen;

2 Korinthe 5,21

Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem.

Galaten 3,13

Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden

1 Petrus 2,24

Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven.

1 Kor. 15,56-57

De prikkel nu van de dood is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet. Maar God zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus.